

Những câu chuyện nghề báo ghi ở nước ngoài

Bước sang đến thế kỷ XXI này, một cơ quan báo chí hiện đại không thể chỉ là một tờ báo giấy thông thường, cổ điển như trước kia. Một tờ báo giấy không thể thiếu sản phẩm báo điện tử đi kèm, doanh thu từ bản điện tử này ngày càng lớn, thậm chí còn lớn hơn doanh thu của báo mẹ. Không ít tờ báo còn làm đài phát thanh, kênh truyền hình và đặc biệt là báo mobie (gửi các bản tin cho bạn đọc qua điện thoại di động) - một hình thức báo chí mới, nhưng được đánh giá là có tương lai ở Âu - Mỹ trong những năm tới. Người ta gọi cả hệ thống đó là báo chí thời Multimedia - truyền thông đa phương tiện và nhà báo trong thời đại này được gọi là multimedia journalist.

Nếu có phải vẽ chân dung một multimedia journalist (nhà báo thời truyền thông đa phương tiện) thì các họa sĩ của tôi có lẽ sẽ vẽ một gã tay phải gõ lap-top, tay trái cầm điện thoại di động có định vị vệ tinh, cổ lủng lẳng máy cảnh, trán gắn camera quay phim, còn mồm thì gào to tường thuật trực tiếp một sự việc gì đó về tòa soạn... Anh chàng đó nhiều khả năng mắt sẽ cận, người sẽ gầy vì phải làm việc quá nhiều những bù lại anh ta có thu nhập cao và được xã hội nể trọng. Và nói gì thì nói, để giải quyết được một đồng công việc như thế anh ta phải được đào tạo một cách rất bài bản, chu đáo.

Chuyện về vị Tổng biên tập tài ba

"Chúng ta đang sống trong một thời đại tồi tệ nhất, nhưng cũng tốt đẹp nhất của báo chí" - ông Otto Sjöberg - Tổng biên tập tờ Expressen, nhật báo có lượng độc giả lớn thứ 3 ở Thụy Điển (1,2 triệu bản/ngày) đã vui vẻ nói với chúng tôi như vậy. Ông giải thích thêm: "Bởi trong thế giới báo chí đang có rất nhiều sự thay đổi. Nếu không biết cách thay đổi thì anh sẽ chết. Còn nếu thích ứng được thì sẽ có vô vàn cơ hội". Otto là một người đàn ông trung niên có vóc dáng rất ấn tượng: Mái tóc đỏ xoăn tít như một cái bắp cải với đôi mắt tròn xoe sinh động. Khi nói thì hai tay ông vung vẩy đầy biểu cảm. Tôi trông ông hao hao giống một diễn viên hài hơn là một vị tổng biên tập đạo mạo. Nhưng những gì ông làm được cho tờ báo còn ấn tượng hơn cả bề ngoài của ông. Vào giữa những năm 1990, vị Tổng biên tập tiền nhiệm của tờ Expressen muốn thực

hiện một số thay đổi trong phong cách trình bày tờ báo. Nhưng điều bất ngờ là bạn đọc lại không thích cách thay đổi này. Kết quả là lượng phát hành của tờ báo bị sụt số lượng ghê gớm, mỗi ngày mất đến hàng chục ngàn độc giả. Số đông độc giả bị mất đó lại chạy hết sang đọc tờ Aftonbladet - đối thủ cạnh tranh chính của Expressen. Tình hình kéo dài như thế được 4 tháng thì các vị chủ báo quyết định thay Tổng biên tập. Và việc đầu tiên mà Otto - vị tân Tổng biên tập làm là sa thải 200 trong số 650 nhân viên cũ của mình. Tiếp theo ông thay đổi toàn bộ diện mạo trình bày tờ báo. Nói theo cách của ông là trình bày theo kiểu "hết thật to" với những bức ảnh, những dòng chữ tít tủa trên trang nhất cứ như đập vào mắt. Tiếp đến, ông chỉ đạo nâng cao chất lượng và độ nhanh nhạy của thông tin. Otto khẳng định: "Cứ hễ có sự kiện gì nổi bật xảy ra, xin các bạn cứ tin tôi, chắc chắn tờ Expressen sẽ đưa hay nhất". Cuối năm 2004, khi xảy ra vụ sóng thần ở Nam á, tờ Expressen đã lập một kỷ lục của làng báo Thụy Điển khi tăng lượng phát hành liên tục trong nhiều ngày, mỗi ngày ngót trăm nghìn bản.

Không chỉ củng cố tờ báo chính, Expressen phát triển thêm nhiều sản phẩm mới như trang web www.expressen.se hiện nay thu hút 1,8 triệu lượt truy cập/ngày. Kênh truyền hình cáp thể thao Expressen Sport ra đời cách đây 1 năm hiện đã có 23.000 thuê bao dài hạn. Một tờ báo giấy thể thao và một cuốn tạp chí về giải trí truyền hình của Expressen cũng bán chạy như tôm tươi. Đi khắp đất nước Thụy Điển, ở cửa hàng bán báo nào cũng có thể mua được tờ Expressen. Thu nhập bình quân/tháng của phóng viên trong báo là 30.000 cuaron Thụy Điển (khoảng 4.000 USD) - rất cao so với

ngay cả đất nước Bắc Âu giàu có này. Khi chia tay chúng tôi, Otto cười hể hả trích dẫn lời của vị Tổng biên tập tờ New York Times danh tiếng: "Có thể nói chúng tôi đã vượt qua thung lũng chết để đến được miền đất hứa"...

Báo địa phương cũng có vị thế của mình!

Hàng ngày, Peter - Thư ký tòa soạn nhật báo Baromerten, một tờ báo ở Kalmar, miền nam Thụy Điển - dậy vào lúc 6 giờ 30 phút. Vừa ăn sáng, anh vừa đọc một xấp báo trong đó có cả tờ báo của mình. Chiếc điện thoại di động của anh liên tục reo vang. Có một vụ tắc đường lớn xảy ra ở phía nam thành phố, nơi tập đoàn EAK xây dựng một nhà máy mới và nhân dân địa phương đang phản đối. Tại bờ biển gần pháo đài cổ bằng tuyết đang tan, hình như nghe nói có một đàn cá heo mắc cạn. Nhưng thông tin giật gân nhất là ở thị trấn gần đó vừa có mấy chú chim bồ câu đầu tiên bị chết do nghi bị nhiễm virus H5N1. Nơi chim chết lại nằm gần ngay một nhà trẻ. Vừa ăn với chiếc bánh, Peter vừa đưa ra những chỉ đạo ngắn gọn cho phóng viên. Rồi anh phóng vội đến tòa soạn. Trong phòng làm việc của anh có một đường dây nóng nối trực tiếp với sở cảnh sát, sở cứu hỏa, sở y tế, trung tâm dự báo thời tiết... Thường khi xảy ra một sự kiện gì như cháy nhà chằng hạn, phóng viên của anh đến hiện trường còn trước cả lính cứu hỏa, trước cả cảnh sát và những nhân viên cấp cứu... Trước kia, đối với một tờ báo giấy thì chỉ có phóng viên viết và phóng viên ảnh, nay có thêm cả các phóng viên quay phim cho kênh truyền hình mới của tờ báo. Ngay phóng viên viết giờ cũng phải thao tác thật khẩn trương và thay đổi cách viết tin, làm sao để nhanh chóng có sản phẩm gửi về

cho bộ phận phụ trách trang web của tờ báo. Tuy mới ra đời vài năm, nhưng doanh thu từ trang web của tờ Baromerten đã trở thành một đóng góp quan trọng cho nội cơm chung của tờ báo. Lẽ đương nhiên tất cả các phóng viên phải có trách nhiệm đóng góp tin, bài cho trang web, Tinna Bondestam - Phó tổng biên tập tờ Sundvalls, một tờ báo địa phương danh tiếng khu vực miền trung Thụy Điển tâm sự: "Việc thích nghi với multimedia không có vấn đề gì với những phóng viên trẻ nhưng đúng là thách thức với những thế hệ phóng viên lớn tuổi. Tuy vậy tất cả những điều này phải được khắc phục để đảm bảo chất lượng của tờ báo và thu hút được sự chú ý của độc giả..."

Ở đất nước Thụy Điển nói riêng, ở Châu Âu nói chung có cả một hệ thống hành lang pháp lý để tạo môi trường tác nghiệp an toàn cho phóng viên báo chí. Báo chí được cả xã hội tin cậy. Các nhà báo được người dân triu mến gọi là "Public watch dog" (chú chó giữ nhà công cộng) - mà trong quan niệm phương Tây, chú chó là một nhân vật rất được yêu quý, tôn trọng. Còn báo chí thì được gọi là "Third estate" (nhà nước thứ ba - sau chính phủ và quốc hội). Đến thời multimedia, khi báo chí, Internet, truyền hình... và đến tận giường ngủ, vào từng bữa ăn, đến tận những bản làng heo hút nhất thì quyền lực của báo chí lại càng lớn. Quyền lực lớn đi đôi với trách nhiệm của những người làm báo lại càng cao. Chính vì thế mà nghề báo ở Thụy Điển là một trong những nghề được đào tạo kỹ càng, bài bản nhất, chẳng kém gì đào tạo luật sư và bác sĩ. Các nhà báo thường có hai bằng đại học - bằng báo chí và bằng về lĩnh vực mình viết...

Lưu Quang Định
 Tổng BT báo NTNN